

REPUBLIKA SRBIJA

Ministarstvo trgovine, turizma i telekomunikacija
Nemanjina 22-26, 11 000 Beograd

Predmet: „Javne konsultacije – Predlog pravilnika o zahtevima za uređaje i programsku podršku za zakonito presretanje elektronskih komunikacija i zadržavanje podataka o elektronskim komunikacijama”

Poštovani,

Imajući u vidu uticaj koji ova oblast ima na poslovanje i troškove SBB-a, u pogledu Predloga pravilnika o zahtevima za uređaje i programsku podršku za zakonito presretanje elektronskih komunikacija i zadržavanje podataka o elektronskim komunikacijama, SBB podržava napore Ministarstva u donošenju navedenog propisa, s obzirom na potrebu da se ova oblast u potpunosti uvede u zakonske okvire.

Međutim, analizom predloženog teksta Pravilnika naišli smo na pojedine nejasnoće i nedoumice (pre svega one koje su u vezi sa specifikacijom opreme i programskih rešenja koja će operator morati da nabavi, kao i postojanja, odnosno nepostojanja same uloge operatora u zakonitom presretanju komunikacija i zadržavanju podataka), pa shodno tome smatramo da rok koji ste odredili do 04.03.2015. godine za davanje **isključivo** pisanih mišljenja od strane zainteresovanih lica, nije dovoljan kako bi se doneo odgovarajući Pravilnik.

Mišljenja smo da je poziv za davanje pisanih mišljenja trebao da bude propraćen i pravom javnom raspravom, odnosno okruglim stolom na kojem bi se našli i predstavnici operatora, ministarstva, kao i Agencije za elektronske komunikacije, koja naknadno treba da doneše specifikaciju uređaja i programske podrške, pogotovo što je članom 24. Predloga pravilnika, određeno da se funkcionalna specifikacija uređaja i programske podrške za zakonito presretanje, kao i tehničkih interfejsa za pristup zadržanim podacima, **izraduje u zavisnosti od karakteristika elektronske komunikacione mreže i usluga koje pruža operator**.

Imajući u vidu Vaš poziv za davanje pisanih mišljenja, ovom prilikom dajemo naše predloge i sugestije, i molimo za dodatna pojašnjenja pojedinih odredbi, i to:

U pogledu člana 4 stav 2 vezano za obezbeđenje uslova od strane operatora nadležnom državnom organu za direktni pristup objektima, komunikacionim vodovima i tehničkoj opremi, potrebno je pojašnjenje šta ovo podrazumeva, odnosno da li je u pitanju nadzor 24/7, da li se tom prilikom najavljuje ulazak, koliko je osoba ovlašćeno za ulazak sa operatorove strane, a koliko od strane nadležnog državnog organa i dr. Ovo je bitno zbog *support-a* od čega će zavisiti i cena koju će operator platiti za nabavku.

Vezano za isti član 4 stav 3 navodi se “u skladu sa specifikacijom iz člana 25. stav 2 pravilnika” – dok u članu 25 ne postoji stav 2, te je potrebno izvrsiti ispravku.

Vezano za isti član 4 stav 4 u kojem se navodi da izuzetno, deo uređaja i programske podrške iz stava 2 ovog člana, mogu biti privremeno smešteni u prostorijama operatora, molimo za pojašnjenje, imajući u vidu, da u rešenjima u okruženju, oprema nije kod operatora. U tom smislu potrebna su preciziranja, koji su to izuzetni slučajevi.

Član 5 stav 1 gde se navodi presretanje u “**realnom vremenu**”, isto određenje nije adekvatno i treba precizirati o kojoj se količini podataka radi, odnosno nad koliko je simultanih subjekata nadzora potrebno istovremeno omogućiti nadzor. Od ovoga u mnogome zavisi specifikacija rešenja, pa tako i cena nabavke istog.

U članu 8. stav 1 tačka 3 potrebno je definisati o kojim podacima je reč imajući u vidu da je odredba široko postavljena. Prodavac će SBBu na osnovu odgovora ponuditi adekvatno rešenje i odrediti cenu. Molimo Vas da ovaj slučaj konkretizujete navodenjem konkretnog primera.

Vezano za tačku 4. istog stava istog člana takođe je nejasno koji su podaci vezani uz status ciljane komunikacione usluge. Molimo pojasniti.

Vezano za tačku 6 istog stava istog člana potrebno je odredbe precizirati sa nastavkom rečenice “ukoliko je dostupna operatoru”, jer SBB na primer ne može za UNiFI i WiFi mrežu locirati uređaj koji se nadzire.

Vezano za tačku 4 stava 2 člana 8, molimo za objašnjenje šta znači promene komunikacione usluge ili karakteristike usluge.

Vezano za tačku 5 stava 2 člana 8 potrebno je istu precizirati sa nastavkom rečenice “ukoliko je dostupna operatoru”, jer u pojedinim slučajevima nije dostupna SBB-u.

U pogledu člana 9 stav 2 navođenje da podaci moraju putem “odgovarajućeg tehničkog interfejsa” biti dostupni je suviše uopšteno. Pomenuti interfejsi su različiti i u zavisnosti koji bude određen zavisće i naš zahtev prema prodavcima, kao i cena.

U pogledu člana 9 stav 3 potrebno je dati razjašnjenje na koji način se sprovode ove odredbe vezane za brisanje zadržanih podataka, ukoliko operator nema uvid u zadržane podatke, odnosno ukoliko nadležni državni organ radi sve operacije sa podacima (pogledati član 10 i 19).

Isto važi i za sledeći stav člana 9. Kako operater može da oformi i uvede u rad posisteme za identifikovanje pokušaja neovlašćenog pristupa zadržanim podacima, kada se sve nalazi u monitoring centru i nadležni organi pristupaju ovim podacima? Kako je naveden izuzetak u članu 4 stav 2, ceo u Pravilniku dat koncept je u kontradikciji.

U pogledu poslednjeg stava člana 9 vezano za funkcionalne specifikacije, pogrešno je upućivanje na član 25, gde ista ne стоји. Potrebno je upućivanje ili na drugi član ili navođenje da istu donosi Agencija.

U članu 10 određeno je da nadležni državni organ koji ostvaruje pristup, odnosno kome se dostavljaju zadržani podaci, saglasno Zakonu, vodi evidenciju podataka o pristupu, odnosno dostavljanju zadržanih podataka, koja naročito sadrži: određenje odluke suda koji predstavlja pravni osnov za pristup, odnosno dostavljanje zadržanih podataka, datum i vreme pristupanja, odnosno dostavljanja zadržanih podataka i ovu evidenciju čuva kao tajne podatke, u skladu sa zakonom kojim se uređuje tajnost podataka. Imajući u vidu da se **sve navedene obaveze, odnose na nadležni državni organ, a ne na operatore**, ovaj član, kao i član 19, u kontradikciji su sa prethodnim članom 9., kao i sa drugim članovima Pravilnika u nastavku koji će biti navedeni kao takvi.

Vezano za članove 11 i 12. potrebno je u Pojmovima naknadno definisati pojam fiksne telefonije, odnosno šta je fiksna, a šta IP telefonija (s obzirom da je SBB-ova telefonija i jedno i drugo, odnosno i statična je i IP), kao i razgraničenje sa pojmom internet telefonija.

Vezano za član 12 tačka 2 poslednja alineja, potrebno je brisati reči “podatke o posećenim internet adresama” imajući u vidu da bi ovo predstavljalo veliki teret za operatere, jer su u pitanju ogromni storage kapaciteti.

U pogledu člana 13 tačka 2 alineja 2, predlažemo ograničenje obaveze operatora dodavanjem u nastavku reči „koje obezbeđuje operator“. Naime, nemoguće je, odnosno ne postoji sistem koji će pokriti svu komunikaciju i vršiti izdvajanje (npr. kod Skype i drugih IM programa). U tom smislu potrebno je pojasniti da li se odredbe odnose samo na *usluge* operatora (npr. preko modema, IP i dr.).

Vezano za član 14 tačku 1, molimo da pojasnite šta je „korišćena telefonska usluga“, a tačku 2, o kojoj je korišćenoj internet usluzi reč (navesti primer). Prodavac će ovo pitanje postaviti SBBu te na osnovu našeg odgovora ponuditi rešenje i cene.

U pogledu člana 15 tačke 2 i 3. ovakve odredbe su neodgovarajuće za SBB jer ne koristi kartice, već dopunu vrši putem SMS (VAS servis), tako da su navedene obaveze za SBB neizvodljive.

U članu 16 stav 1 određujete mobilne terminalne uređaje. Da li se isti odnose samo na mobilnu telefoniju (GSM) ili i na WiFi mrežu, odnosno druge bežične tehnologije (WiMax, satelitski prenos i dr.)? Takođe, vezano za stav 2 člana 16, gde se navodi da se obaveza iz stave 1 ispunjava u skladu sa tehničkim standardima ili mogućnostima, molimo da precizirate koje su to tehnologije.

U članu 17 stav 2. molimo da navedete koji su državni organi u pitanju. U sledećem stavu molimo da definišete šta je „neizbrisiv“ trag, jer takav trag ne postoji, pošto je svaki trag obrisiv.

Kao što smo ranije naveli u tekstu, slede članovi 19 i 20 koji su takođe u međusobnoj kontradikciji. Najpre se članom 19 određuje da pristup podacima imaju nadležni kontrolni organi u okviru njihovih zakonom propisanih ovlašćenja, a onda se u članu 20 stav 1 **OPERATORU** nameće obaveze zaštite tajnosti podataka, **iako on te podatke ni ne vidi, niti ih poseduje**, dok se u članu 20 stav 2 **OPERATORU** nameće čak i obaveza pribavljanja sertifikata za pristup tajnim podacima, u skladu sa zakonom koji uređuje oblast zaštite tajnih podataka.

Vezano za član 21 stav 2 kojim se određuje da će se u slučaju da nije moguće odrediti trenutnu lokaciju u trenutku utvrđivanja, dostaviti poslednja poznata lokacija, postavlja se pitanje šta ako nije poznata poslednja dostupna lokacija? Imajući navedeno u vidu, predlažemo da se u nastavku rečenice dopišu reči „ukoliko je takav podatak dostupan operatoru“.

U članu 23 nije određeno koji su nadležni državni organi kojima operator omogućava uvid u evidenciju o smetnjama. Takođe, smatramo da je neophodno suziti navedene odredbe odnosno da se iste ne odnose na sve smetnje, već samo na smetnje koje mogu uticati konkretno na uspešnost presretanja, odnosno zadržavanja podataka.

U pogledu roka iz člana 25 od 6 meseci od dostavljanja specifikacije od strane Agencije, za obezbeđenje uređaja i programske podrške, isti rok je nedovoljan. Predlažemo rok od 12 meseci kako bi se narednim budžetom mogla planirati sredstva i realizovati navedena nabavka.

Najzad, molimo da u pojmovima u članu 2, pod 12), precizirate šta se podrazumeva pod funkcijonisanjem „na zadovoljavajući način u datom periodu, ako se upotrebljava u specifičnim uslovima rada“.

S poštovanjem,

U Beogradu, dana 03.03.2015. godine

SBB d.o.o. Beograd

Dragica Pilipović-Chaffey, direktor